

ENFUMO

Ku

OBULUMI

Steve Flatt, omuwandiisi w'ebitabo

Enfumo Ku bulumi

EMISINGI GYA KATONDA KU BULUMI

Essomo lino likwata ku nfumo ezingiramu obulumi. Tuli nsi etunuulidde nnyo obulumi. Buli w'okyukira waliwo ebirango by'eddagala eriweeza ku bulumi n'eddagala eriweeza ku bulumi. Tekinologiya atutuusizza okuva ku aspirin okutuuka ku Tylenol okutuuka ku Ibuprofen okutuuka ku Naproxen okutuuka ku simanyi na biri ebweru. Kirabika ensi yonna eruma omutwe, si bwe kiri?

Ekimu ku bintu ebiri mu bulamu kwe kuba nti ffenna twolekagana n'ebizibu, era ffenna tuwulira obulumi. Kasita tuba balamu, tugenda kufuna obulumi. Ogenda kuba n'obulumi mu mubiri, mu nneewulira ne mu by'omwoyo. Ensi etuwa ekibiina kyonna eky'enfumo ezikwata ku ky'okukola ku bulumi obwo.

Ensi okusinga egamba nti obulumi kintu kya ntiisa. Kye kintu ekisinga obubi ky'osobola okulaba. Kale weewale ebizibu bwokka bw'oba osobola; tozituulira. Enfumo bbiri enkulu ensi ze yandiyagadde okukiriza ze zino (a) okugibuusa amaaso, eja kugenda era (b) okugidduka, okunywa ekyokunywa, empeke oba ekintu ekirala kyonna. Enfumo zonna zirina empeke y'okusikiriza mu bbanga ettono, naye zitera okuleeta ennaku ennene mu bbanga eggwanvu.

Omukugu mu by'empisa omututumufu Scott Peck yagamba nti, "Okutya obulumi, kumpi ffenna ku ddaala erimu oba eddala, tugezaako okwewala ebizibu. Tulwawo, nga tusuubira nti bijja kugenda. Tubuusa amaaso era ne twefuula nti tebiriwo. Tugezaako okubivaamu, okusinga okubonaabona nga tuyita mu byo." Yamaliriza nti, "Omuzi guno ogw'okwewala ebizibu n'obulumi obw'ebirwoozo obubeera mu byo gwe musingi omukulu ogw'obulwadde bw'obwongo bw'omuntu." Ekyo wakiwulira? "Omuzi gw'okwewala ebizibu n'obulumi obuzaaliranwa mu byo gwe musingi omukulu ogw'obulwadde bw'obwongo bw'omuntu." Mutuufu, era ekituufu kiri nti Katonda tayagala kubuusa maaso bulumi bwo. Mu butuufu tayagala odduke mu bulumi bwo. Katonda ayagala ozuule ekikuleetera obulumi olwo ogende ku kikolo okufuna obuweerero obw'amazima.

Obulumi bulinga ettaala erabula ku daasiboodi y'emmotoka yo. Ettaala eyo erabula bw'eyaka, eraga nti waliwo ekikyamu. Osobola okukwata ennyondo n'ogikuba bw'oba oyagala okugibuusa amaaso, oba oyinza okukyusa omutwe gwo. Naye ekituufu kiri nti, bw'oba omugezi, ojja kugenda ozuule ekivaako ekizibu (oba obulumi) n'okiwonya. Enfumo olwo kwe kudduka obulumi, obutafaayo ku bulumi, okufuna eky'okubutolokamu. Ekituufu kiri nti obulumi kye kimu ku bikozesebwa Katonda by'akozesa okuleeta ebirungi mu bulamu bwange. Obuzibu buli nti, tetutera kukitegeera oba okutegeera ebirungi obulumi bye buyinza okuleeta ku nkomerero mu bulamu bwaffe.

Essomo lino si lya ngeri gy'oyinza okumalawo obulumi bwo. Tewali kintu kyonna kisinga kufa kijja kukola ekyo. Kwe kutuyamba okutegeera obulumi. Bwe tumala okutegeera ekigendererwa ekiri emabega w'obulumi, kiba kyangu nnyo okukola ku.

Abaali bannabyamizanyo musobola okujjukira enkola ezitaggwa mu muzanyo gwonna gwe mwabaddemu. Mwandifunye obudde bw'okulongoosa, nga musimba ennyiriri n'okukola emisinde egyo egy'empewo. Olowooza amagulu go gaali gagenda kusiba ate amawuggwe ne gagenda okubwatuka, naye ng'okimanyi nti waliwo ekigendererwa ekinene okusinga okudduka kwokka. Kyali kya kutuukiriza kintu ekisingako obulungi.

Katonda akozesa obulumi bwaffe oku:

1. Nkubiriza.

Akozesha obulumi bwange okunsikiriza okukola. Abantu abamu batya nnyo okugenda ew'omusawo w'amanyo ne kiba nti ekinaabaleetera okugenda kwe bulumi obusinga okutya. Obulumi buyinza okuba ekintu ekinene ekikuzamu amaanyi. Njagala nnyo omugezi munnange bye yagamba nti, "Tetukyuka nga tulaba ekitangaala, tukyuka nga tuwulira ebbugumu." Wano we tukubirizibwa okukola enkyukakyuka. Omutamiivu, omutamiivu

w'ebiragalalagala, era eyeesigama ku ddagala tebatera kunoonya buyambi nga tebannatuuka wansi. Okukuba wansi, kitegeeza kyokka, okufuna obulumi obumala mu mubiri, mu nneewulira, ne mu by'omwoyo, nti obulumi bwabwe bubi okusinga okwagala kwabwe eddagala eryo. Bagamba nti, "Sikyalaba bigenda mu maaso bwe bityo." Tewali kitono ku ekyo kijja kubaleetera kukyuka.

Mu Baibuli, olugero lw'Omwana Omujaajaamy kye kyokulabirako ekimanyiddwa ennyo. Agenda ewa kitaawe n'amugamba nti, "Njagala byonna ebinsaanidde, era njagala mu kiseera kino." Olwo n'agitwala n'agenda mu nsi emu ey'ewala gy'amala okugiyonoona, n'agifuuwa. Bayibuli egamba nti yagenda okunoonya omulimu. Yafuna omulimu gw'okuliisa embizzi, kya buswavu era kya buswavu omulenzi Omuyudaaya okuliisa embizzi, naye enjala yamuluma nnyo yandibadde asika embizzi n'atuuka wansi wennyini n'alya nazo. Obulumi bw'enjala bwe bwamukubiriza.

2. Okunbumba.

Obulumi bujja kunbumba oba kunbumba ng'ebbumba mu kye nneetaaga okuba. Dawudi n'agamba nti, "Kyaali kirungi okubonyaabonyezebwa nsobole okuyiga ebiragiro byo." (Zabbuli 119:71) Dawudi agamba nti obulumi kizozesebwa mu kuyigiriza. Kitufuula abagonvu. Katonda akozesa obulumi si kunkubiriza kwokka, okunzigya ku square one yokka; olwo n'akozesa okubumba, okunjigiriza. Kiringa akatono mu kamwa k'embalaasi. Muli ba mbalaasi oba bakulidde ku faamu eriko embalaasi oba ennyumbu? Ekitundu ekyo okiteeka awo era okusika okutono kwokka kwe kuleeta obulumi. Kireetera embalaasi okugenda mu kkubo erimu oba eddala. Eyo y'engeri Katonda gy'akozesaamu obulumi bwaffe. Waliwo agamba nti Katonda atuwuuba mu ssanyu lyaffe, naye n'atuleekaana mu bulumi bwaffe. Katonda akuleekaanirako ng'ayita mu bulumi bwo?

Aristotle yakiraba bulungi nti waliwo ebintu ebimu omuntu by'asobola okuyiga ng'ayita mu bulumi. Mark Twain yakiteeka mu ngeri ye ey'awaka n'agamba nti, "Singa embwa etuula ku sitoovu eyokya, tajja kuddamu kutuula ku sitoovu eyokya." Kya lwatu nti naye tajja kutuula ku nnyogovu. Naye ensonga eri nti, olw'okuyokebwa, yayiga okwagala embwa eyo. Waliwo ebintu ebimu by'osobola okuyiga ng'oyokeddwa.

Katonda alina lwe akufuddeyo ng'ayita mu bulumi? Nze mmanyi abamu abakola ennyo. Katonda afunye attention yaabwe ng'ayita mu ulcer, okuyita mu angina. Nze mmanyi abamu ku bakola ennyo Katonda b'afunira okufaayo kwabwe ng'ayita mu bulumi mu nneewulira munnaabwe bwe yajja gye bali n'agamba nti, "Sikyagumiikiriza."

Some folks have been overextended financially, been up to their eyes in debt, leveraged buli kimu kye baalina, era nga balina obulwadde obw'amaanyi obwa "wantitis." Omanyi ekjaliwo? Bafunye okwokya. Bwe baba nga bafunye ounce ya common sense, bayize nga bayita mu bulumi obwo. Toyagala bulumi bubeere bwokka oba ensibuko enkulu ey'obuyigirize bwo bwonna. Ogenda kuba n'obulamu obw'ennaku ennyo singa bwe kiba bwe kityo. Naye ebimu ku bintu ebisinga obuziba mu bulamu biyigibwa ku muwendo gw'obulumi bwokka. Ebyo eby'okuyiga biriwo kubanga Katonda akwagala. Ajja kukukubiriza, era akubumbe.

3. Okumpima.

Kituyamba okulaba engeri gye tuli ddala munda. Ng'ekyokulabirako, bwe nfuna obulumi, engeri gye nneeyisaamu egera okukkiriza kwange. Okwewaayo kwange kuyinza okupimibwa okusenziira ku ngeri gye nkwatamu obulumi. Okukula kwange kupimibwa ku ngeri gye nkwatamu obulumi. Obugumiikiriza bwange bupimibwa ku ngeri gye nkwatamu obulumi. Ebizibu byo n'obulumi bwe bireeta bye bimu ku bisinga okukuyamba okulaba ebiri munda yo. Ensonga lwaki obulumi bwe bumu ku bipima ebisinga obulungi eby'ebyo ebiri munda yo kubanga tekisoboka kukuuma kifaananyi ng'oli mu bulumi.

Kati katubeere beesimbu, ffenna tukola pulojekiti y'ebifaananyi, si bwe kiri? Mazima ddala, okikola. Tukola pulojekiti y'ebifaananyi ebirabika. Tusenya enviiri ne tusenya amannyo. Ba ladies, mweteekako make-up. Tukola pulojekiti y'ekifaananyi ky'embeera z'abantu. Tumwenya era tuba n'emboosi ennungi ey'omukwano. Naye weewe ennaku ssatu awaka ng'olina ssennyiga olabe ekintu kyonna ku ebyo bwe kikukwatako. Omala kusika mu kinaabiro

n'otunula mu ndabirwamu, ofunye case eyo embi eya bed-head look, nga wreck era tofaayo. Obulumi buggyemu ekifaananyi.

Kati ekyo si kituufu mu mubiri gwokka. Ekyo kituufu ku bulumi mu nneewulira. Buli kiseera, abantu bajja kusituka, okwambala ne bagenda ku mirimu. Bafunye engabo zaabwe ez'ebifaananyi waggulu, naye wansi, waliwo ekizibu ky'obuntu, waliwo ekizibu ky'omukwano, waliwo ekibi ekitandise okufuga obulamu bwabwe. Tekyalina kigere kyokka; kwe kukulaakulanya ekigo ku mutima gwabwe. Obulumi obwo bwe bweyongera, amangu oba alwawo mu maaso g'omuntu, ebifaananyi ebyo bijja kukka. Amangu oba alwawo, omuntu oyo ajja kugwa era amala kumenya. Ekifaananyi kiweddewo era nga bwe kiwulikika nga tekisanyusa, Katonda agamba nti ekyo mu butuufu si kibi kubanga wandibadde ofaayo nnyo ku mpisa zo okusinga ekifaananyi kyo. Obulumi bugezesa empisa.

Oyinda okugamba nti, "Ndi muntu wa bwesimbu." Naye obulumi bwe bugenda bweyongera, ojja kuzuula oba oyimiridde ku mazima oba osiba wansi. Oyinda okulangirira nti, "Nneewaddeyo eri Kristo." Naye, obulumi bwe bubawo, ojja kuddukira ku ky'osinga okwewaayo. Ekibuuzo ekituufu kiri nti: Obulumi byogera ki ku bulamu bwo? Bw'oba mu kusika, kiki ekikuvaamu? Oli mukkiriza alina embeera ennungi oba mukkiriza atakyukakyuka?

Kasita ebintu byali bulungi, Abaana ba Isirayiri baali bulungi, naye obulumi bwe bwajja, ne beewaayo. Eno y'ensonga lwaki bataayaaya mu ddungu okumala emyaka 40 mu kifo ky'okutuuka mu Nsi Ensuubize. Katonda agamba nti, "Jjukira engeri Mukama Katonda wo gye yakulemba okutuukira ddala mu ddungu emyaka gino 40, okukutoowaza n'okugezesa osobole okumanya ekwali mu mutima gwo, oba ojja kukwata ebiragiro bye oba nedda." (Ekyamateeka 8:2) Bwe baamala okuyita mu Nyanja Emmyufu eyawuddwamu ne balaba Abamisiri nga bawanguddwa, ne bakkiriza obulumi obw'ennyonta ne batandika okwemulugunya n'okwemulugunya. Obulumi bunu obw'ennyonta bwapima emitima gyabwe. Katonda yali akimanyi nti tebaali beetegefu kugondera biragiro bye. Tebaali beetegefu kuba na kwewaayo okugenda okuyita mu bulumi. Mu bulumi bwange, Katonda anpimira.

4. Okunlondoola.

Katonda ajja kuzozesa obulumi bwange okunkuuma ku mulamwa, just to put parameters around me and just make sure nti situuka wala nnyo. Okugeza omusujja y'engeri omubiri gwo gye gukugamba nti oyinda okuba nga waliwo w'olina yinfekisoni. Obulumi bw'owulira ng'olina okuluma emimiro bukugamba nti waliwo ekizibu ekisingako awo. Naye singa tofunangako bubonero bwonna ku bubonero obwo, ebizibu ebyo byandibadde byeyongera nnyo, oboolyawo n'okutta obulamu. Katonda akozesa obulumi okutulondoola n'okutukkiriza okwelondoola.

Okukozesa kino mu ngeri ey'omugaso kwe nneewulira eziruma. Enneewulira zino eziruma zikugamba nti ekintu kivudde mu kilter. Bwe mpulira nga nfunye ekiwuubaalo okumala ebbanga eddene, mpulira nga nnyize era nga sisobola kukivvunuka, bwe mpulira nga nnyongera okubeera obulabe, nga ntya ddala, oba nga sifaayo ne njamba nti, "Tewali kikulu," enneewulira zange eziruma ziba zing'amba nti waliwo ekikyamu. Zino ze barometers zaffe. Batutegeza. Tulina okufuna ekintu ekikebereddwa. Obulumi kye kyuma ekilondoola obukuumi bwaffe.

Emyaka enkumi bbiri emabega Abasumba abaali balina endiga oba omwana gw'endiga eyali esukkiridde obusungu katono oba ng'etera okuwuguka katono baali bamenya amagulu. Ekyo bakyakikola ne leero. Oluvannyuma lw'okugimenya amagulu, bagiteekako akaguwa. Endiga eyo entono enkadde tesobola bulungi kutambula. Kimala ku pegs okwetoolola katono. Nkimanyi ekyo kiwulikika nga kya bukambwe, naye bakikola lwa bukuumi bwabwe.

Oluusi Katonda akuteekako akaguwa ku bulamu bwo okukukuuma obutataayaaya wala nnyo okuva mu kisibo. Oyinda okukinyiiga, okukiziyiza era oyinda okukikolimira, naye lwakuba Katonda akwagala.

Ojjukira embooji ya Yusufu? Embooji ya bulumi. Baganda be baamulyamu olukwe ne bamutunda mu buddu. Agenda mu kifo w'atamanyi bantu, tamanyi lulimi wadde empisa. Muddu mu nnyumba y'omuntu, naye atambulira mu bwesimbu era n'obwesigwa. Nga ali eyo mukazi wa mukama we amulumiriza mu bukyamu, ne bamusuula mu

kkomera, ne yeerabirwa. Nga wayise emyaka avaayo era olw'okulabirira kwa Katonda okwewuunyisa, asituka ng'avunaanyizibwa owookubiri mu Misiri yonna. Naye ne mu kiseera ekyo, waliwo obulumi. Waliwo obulumi obw'emyaka nga 20 ng'amanyi nti yasuulibwa famire ye.

Mu nkomerero, baganda be ne bakka nga banoonya emmere era Yusufu n'ababikkulira era ab'omu maka gonna ne bakka, naye ku nkomerero yennyini ey'ekitabo ky'Olubereberye, Yakobo, kitaawe wa Yusufu, oluvannyuma lw'okufa, baganda be bonna ne batya nti Yusufu yali agenda kwesasuzza. Agenda kwesasuzza. Wabula Yusufu yagamba nti, "Mwakigenderera ku lwange, naye Katonda yakigenderera ku lw'obulungi." Wakigenderera kukola bulabe, naye ekyo kirungi, Katonda yakigenderera bulungi. Katonda yali alondoola obulamu bwa Yusufu ebbanga lyonna. Yali amutunuulira. Katonda yakozesa obulumi obwali mu bulamu bwa Yusufu okumukubiriza, okumubumba, n'okumupima obukulu.

Waliwo abantu mu bulamu bwo abategeeza okukutuusaako obulabe. Ffenna tulina abantu abo. Bayinza okuba nga bakutuusaako obulabe ng'okwali mwana muto, era bayinza okuba nga bakutuusaako obulabe mu kiseera kino, mu mubiri, mu nneewulira, mu ngeri endala era kikuluma. Naye amawulire amanene ge nnina gy'oli nti Katonda akugamba nti, nnina enteekateeka, nnina ekigendererwa ekinene okusinga ekyo. Bayinza okukitegeeza olw'obulabe bwo naye teweeraliikiriranga, nze Katonda wo era ng'enda kukikola ku lw'obulungi bwo.

Ku nkomerero y'obulamu bwa Yusufu, tukizuula nti yalina abaana babiri ab'obulenzi. Omu ku bo yali ayitibwa Manase ate omulala yali ayitibwa Efulayimu. Simanyi bikukwatako naye amakulu g'amannya gannyumira. Manase kitegeeza "yanneerabira" ate Efulayimu kitegeeza, "omubala" oba "omuwanguzi." Yusufu yatuuma abalenzi be ababiri amannya kubanga Yusufu yakitegeera nti mu bulumi bwonna bwe yali agumidde, Katonda yakola era n'alondoola obulamu bwe olw'okumutegekera obukulu. Yagamba nti, "Katonda anneerabizza obulumi obwo era kati anfadde omuwanguzi. Anfadde ow'ebibala." Folks, Katonda ajja kukozeza obulumi obwo bwe bumu bwemuwulira okukulondoola okutuuka ku bukulu. Naye olina okumukkiriza okukikola.

5. Okunkuze.

Kisoboka okukula mu by'omwoyo ne mu nneewulira mu nnaku ezitangaala, ennungi, ez'essanyu, ez'omusana mu biseera by'omusana n'eb'obutiti, nga buli kimu kitambula bulungi, era ng'obulamu bwa kitalo. Osobola okukula mu biseera ebirungi naye ojja kukula wala nnyo mu nnaku ez'ekizikiza ez'omwoyo. Ojja kukula nnyo mu biwonvu okusinga mu nsozi. Eyo y'engeri yokka abantu gye bakolebwamu.

Okuyita mu myaka, abantu bang'ambye emirundi egitabalika nga bayita mu kiwonvu nti, "Nyize bingi omwaka guno oguwedde nga sirina mulimu okusinga bwe nnali mmanyi nga ekiseera ekyo tekinnatuuka." Waliwo eyagamba nti, "Nyize bingi okuyita mu kizibu kino eky'ebyensimbi okusinga bwe nnali nsobola okukula mu ngeri endala yonna." Ng'ayogera ku kufa kw'omwagalwa we waliwo eyagamba nti, "Nnali simanyi kwesiga Katonda okutuusa lwe nnayita mu kino, era kati mmanyi okwesiga Katonda." Bino bigambo bituufu kubanga ekisa kisinga kukula mu biseera by'obutiti. Awo Katonda w'akukuza.

Muganda wa Yesu yagamba nti, "Mukitwale essanyu erirongoofu, baganda bange, buli lwe muyolekagana n'okugezesebwa kw'engeri nnyingi kubanga mukimanyi nti okugezesebwa kw'okukkiriza kwammwe kukulaakulanya okugumiikiriza. Okugumiikiriza kulina okumaliriza omulimu gwakwo mulyoke mubeere abakulu era abajjuvu, nga temubulwa kintu kyonna." (Yakobo 1:2, 3) Yagambye nti okugumiikiriza kwonna n'ebizibu byonna bikolagana osobole okukula n'okubeera omujjuvu. Obulumi bwe ssente ennyingi ezisaasaanyizibwa mu kukula! Tukiwulira okuva mu buto, kibeera trite naye kituufu, tewali gain nga tewali bulumi. Okwawukanako n'ekyo ensi ky'eyagala okukugamba nti tewali mitendera etaano gyangu okutuuka ku bulamu obw'ekitalo.

Ekituufu kiri nti tubeera mu kiseera nga twagala ekintu ekyo nga tetusasudde bbeeyi.

Ekintu kye twagala kwe kukula, okutebenkera mu nneewulira, okuwulira nti tuli bamativu n'okumatizibwa, essanyu, n'amagezi. Ekyo kye kintu ffenna kye twagala, naye tetwagala kusasula bbeeyi. Bbeeyi bulumi mu ngeri emu oba endala. Tewali makubo mampi.

Ekintu kyennyini ekisinga okukumalamu amaanyi, Katonda y'akozesa okukukulaakulanya. Omutume Pawulo yagamba nti, "Nfunye eggwa mu mubiri gwange, era emirundi esatu nanoonya Mukama ne njamba nti, 'Mukama, nzigyako eggwa eryo.'" (2 Abakkolinso 12:7 -10) Tetumanyi eggwa eryo kye lyali era ndi musanyufu nti tetumanyi kubanga tusobola okukwatagana nalyo. Naye kye mmanyi ekintu kimu ku ggwa. Kiruma. Sifunangako ggwa mu nze eritalumya. Kyaleeta obulumi. Nga bwe yali ayagala ennyo obulumi bw'eggwa lyange buggyibwewo Pawulo bwe yakomekkereza, oluvannyuma lwa Katonda okugaana okuggyawo eggwa, "okuyita mu lyo nayiga engeri gye nnali nneetaaga ennyo okubeerawo kwa Yesu Kristo mu bulamu bwange."

Mazima ddala tomanyi nti Yesu Kristo ye yeetaaga okutuusa nga Yesu Kristo yenna gw'olina olwo n'omanya.

Amazing Grace essomo #1247

Ebibuuzo:

1. Ebizibu ebisinga osobola okubibuusa amaaso ne bigenda.
Kituufu _____ Kyaamu _____
2. Obulumi Katonda y'akozesa okuleeta ebirungi mu bulamu bw'omuntu?
Kituufu _____ Kyaamu _____
3. Obulumi bukubiriza abamu okukola
Kituufu _____ Kyaamu _____
4. Obulumi kikozezebwa mu kusomesa kuba kireetera omuntu okukyuka.
Kituufu _____ Kyaamu _____
5. Obulumi bupima omuntu ow'omunda?
Kituufu _____ Kyaamu _____
6. Enneewulira eziruma zikugamba nti ekintu kivudde mu mbeera?
Kituufu _____ Kyaamu _____

